

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทมิแวนโน้มที่จะพัฒนาไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมมากขึ้น การส่งเสริมทางด้านการงานอาชีพ โดยเฉพาะงานอาชีพในการทำอาหารเพื่อการบริโภคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันจึงยังเป็นสิ่งที่จะพัฒนาต่อไป ดังนั้นการส่งเสริมทางด้านการทำอาหารจึงยังเป็นสิ่งสำคัญที่สมควรจะได้รับการพิจารณาส่งเสริม แต่ที่ผ่านมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันผู้ที่ประกอบอาชีพการทำอาหารแปรรูปที่มีวัตถุดิบที่ผลิตมาจากการทำเกษตร ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบท การประกอบอาชีพเกษตรกรรมประสบกับความยากลำบากและปัญหาการขาดแคลนน้ำราคาสินค้าที่มีราคาสูงขึ้น รายได้ที่ทำกรเกษตรไม่แน่นอน รายได้น้อย และได้รับผลตอบแทนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทำให้เกษตรกรย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่ซึ่งมีผลกระทบต่อครอบครัวต้องแยกกันอยู่ทำให้พื้นที่ในการทำกรผลิตทางการเกษตรเพื่อการบริโภคถูกทอดทิ้ง ดังนั้นการพัฒนาทางด้านอาชีพการแปรรูปทำอาหารที่นำผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นมาแปรรูปจำเป็นต้องพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการเลือกซื้อและขายสินค้าที่นำมาแปรรูปในการผลิต เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่มีอยู่ในท้องถิ่น และมีความรู้ในการพัฒนาด้านการตลาด การจำหน่ายผลผลิตเพิ่มรายได้ในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556 : 11)

เนื้อหาที่จะใช้ในการสอนนักเรียนในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานมีความเข้าใจมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้านและเข้าใจความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ มีหลักการมีวิธีการขั้นตอนกระบวนการทำงาน การจัดการและสามารถทำงานตามขั้นตอนเลือกใช้จัดเก็บบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานมีความคิดริเริ่มในการทำงานทำงานด้านความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออมอดทนใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างคุ้มค่า(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556 : 19) การจัดการเรียนรู้ในชุมชน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติและได้ประสบการณ์ตรง ครูผู้สอนควรฉวยโอกาสเอาแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด นับว่าเป็นสิ่งที่มีมูลค่าเพิ่มและนำมาพัฒนาสู่การมีอาชีพสร้างรายได้เสริมสร้างเศรษฐกิจที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556 : 45)

สภาพแวดล้อมในท้องถิ่นมีพื้นที่ภูมิศาสตร์ทางกายภาพเป็นภูเขา พื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบสูงผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นในพื้นที่ อาชีพการเก็บของป่าที่มีในท้องถิ่น เช่น กลอย เห็ด หน่อไม้ พืชผัก น้ำผึ้งป่าสามารถนำมารับประทานและจำหน่ายได้ในท้องถิ่นเป็นการดำรงชีวิตที่เป็นวิถีชีวิตของคนในชนบทโดยเฉพาะคนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ไทยที่มีทรัพยากร ดิน น้ำ และป่าไม้ ที่เอื้ออำนวยในการดำรงชีวิต (ทรงคุณ จันทจร : 2551 : 72)

กลอยจัดเป็นพืชล้มลุกชนิดไม้เลื้อยมีหัว ขึ้นตามป่าเบญจพรรณค่อนข้างโปร่งพบมากในช่วงฤดูฝนจนถึงฤดูหนาวมีเถาที่พันต้นไม้อื่น ไม่มีมือเกาะ ลำต้นมีหนามเล็กๆ กระจายทั่วไป และมีขนนุ่มๆ สีขาวปกคลุม มีหัวอยู่ใต้ดินลักษณะทรงกลมรี มีรากเล็กๆ กระจายทั่วทั้งหัว 3-5 หัวต่อต้น เปลือกบางสีน้ำตาลออกเหลืองกลอยมี 2 ประเภท ได้แก่ กลอยข้าวเหนียว กลอยหัวเหนียว เนื้อในจะมีสีเหลืองเข้มเนื้อจะเหนียวรสชาติดีและกลอยข้าวเจ้าเนื้อจะมีสีขาวนวลเนื้อจะหยาบ เนื้อจะร่วนซุย กลอย สามารถนำมาทำเป็นอาหารที่หาได้ภายในป่านำมาต้มมาหุงกินแทนข้าวได้ กลอย จัดเป็นพืชล้มลุก มีหัวชนิดหนึ่งซึ่งนิยมบริโภคมาตั้งแต่สมัยโบราณและมีเป็นจำนวนมากในท้องถิ่น ชาวบ้านนิยมนำมาแปรรูปมาทำขนมและถนอมอาหารที่เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การถนอมอาหารที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากพฤติกรรม การบริโภคอาหารมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากคนส่วนใหญ่ต้องการความ สะดวก รวดเร็ว และต้องการเก็บรักษาอาหารไว้บริโภคได้นานๆ (เสรี พงศ์พิศ. 2549 : 102)

แป้งเป็นอาหารหลักที่จำเป็นสำหรับมนุษย์มาช้านานเนื่องจากแป้งเป็นแหล่งอาหารที่ให้พลังงานแก่ร่างกายสูงดังนั้นวัตถุดิบส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผลิตแป้งได้แก่พืชประเภทหัวและธัญพืชชนิดต่างๆยังมีประเภทหัวบางชนิดที่สามารถนำมาทำแป้งได้ก็คือ กลอย (Kloi) ซึ่งเป็นแป้งที่ให้คุณค่าทางโภชนาการสูงเมื่อเปรียบเทียบกับแป้งชนิดอื่นๆ กลอยมีคาร์โบไฮเดรตซึ่งอยู่ในรูปของสตาร์ช (Starch) สูง

ผู้ศึกษาจึงได้คิดค้นวิธีการทำขนมไทยจากแป้งกลอยและเพิ่มคุณค่าทางสารอาหารลงไป ในแป้งกลอยโดยการนำเอาสีธรรมชาติจากพืชและพืชสมุนไพรที่มีคุณค่าทางโภชนาการเป็นพืชที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์รู้จักใช้สีธรรมชาติจากพืชแทนสีสังเคราะห์ ตลอดจนได้ลงมือปฏิบัติงานอย่างเป็นกระบวนการและที่สำคัญนักเรียนมองเห็นคุณค่าของวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมาแปรรูปเป็นขนมไทยให้หลากหลายชนิดเช่น

1. ขนมต้มกลอยสมุนไพร
2. ขนมบัวลอยกลอยสีรุ้ง
3. ขนมถั่วแปบกลอยสมุนไพร
4. ขนมเทียนกลอยสมุนไพร

นอกจากนี้ยังได้เพิ่มคุณค่าทางโภชนาการและสีธรรมชาติจากพืชทำให้ขนมมีสีสวยงามน่ารับประทานยิ่งขึ้น

1. สีเหลืองฟักทอง ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง คือวิตามินเอ ฟักทอง 100 กรัม ให้พลังงาน 3266 กิโลแคลอรี
2. สีส้มแครอท ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง คือสารเบต้าแคโรทีน แครอท 100 กรัม ให้พลังงาน 37 กิโลแคลอรี
3. สีชมพูแก้วมังกร ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง คือธาตุเหล็ก แก้วมังกร 100 กรัม ให้พลังงาน 59 กิโลแคลอรี
4. สีแดงบีทรูท ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง คือมีสารโปแตสเซียม แคลเซียม ฟอสฟอรัส วิตามินเอ มีสารเบทานิน (betanin) บีทรูท 100 กรัม ให้พลังงาน 36 กิโลแคลอรี
5. สีเขียวใบเตย ให้สรรพคุณทางแพทย์คือช่วยลดน้ำตาลในเลือด ใบเตย 100 กรัม ให้พลังงาน 35 กิโลแคลอรี
6. สีม่วงจากดอกอัญชัน มีสารแอนโทไซยานิน เป็นสารต้านอนุมูลอิสระจากธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงได้เสริมคุณค่าสารอาหารลงไปในเรื่องของนวัตกรรมขั้นตอนการทำขนมไทยจากแป้งกลอยผู้รายงานจึงได้ผลิตสื่อการสอน เอกสารประกอบการสอนประกอบภาพ โดยประยุกต์ภาพประกอบให้เข้ากับความรู้เนื้อหาในบทเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องขนมไทยจากแป้งกลอย เอกสารประกอบการสอนที่สร้างขึ้นที่มีภาพประกอบเป็นสื่อในการสอนซึ่งจะดึงดูดใจเด็กเกิดความสนใจและสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นดังนั้นผู้รายงานจึงได้จัดทำสื่อเอกสารประกอบการสอน เรื่อง ขนมไทยจากแป้งกลอยประกอบความรู้ดังนี้

เล่มที่ 1 การทำแป้งกลอยและสีธรรมชาติจากพืช

เล่มที่ 2 ขนมต้มกลอยสมุนไพร

เล่มที่ 3 ขนมบัวลอยกลอยสีรุ้ง

เล่มที่ 4 ขนมถั่วแปบกลอยสมุนไพร

เล่มที่ 5 ขนมเทียนกลอยสมุนไพร

เล่มที่ 6 การจัดจำหน่าย การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

จึงเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวครูและนักเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเพราะถ้านักเรียนเข้าใจขั้นตอนการศึกษาเอกสารประกอบการสอนเล่มแรกแล้วเล่มต่อไปนักเรียนก็ศึกษาด้วยตนเองได้ เอกสารประกอบการสอนยังช่วยเร้าและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นกลุ่มได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองกล้าแสดงออกกล้าตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมีผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาสูงขึ้นต่อไป

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีที่ผ่านมาในชั้นเรียนปกติยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นเนื้อหาและความจำมากกว่ากระบวนการ นักเรียนจะเรียนเพื่อตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ ครูใช้ความสามารถในการสอนเพียงคนเดียว ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่พร้อมกัน ซึ่งสภาพห้องเรียนที่ครูมีบทบาทมากเกินไปนั้น จะไม่สามารถให้นักเรียนทั้งหมดรู้ได้อย่างดี ทำให้เกิดปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปัญหาด้านอื่น ๆ และปัญหาอีกอย่างหนึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำคือ วัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านทักษะความสามารถ ความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ปัญหาที่จะทำให้ให้นักเรียนทุกคนเรียนในสิ่งที่ยากและมีลักษณะนามธรรมให้ได้ผลเท่ากันในเวลาจำกัดย่อมเป็นไปได้ยาก (วรลาภ แสงวัฒนชัย. 2552 : 18)

การทำขนมจากแป้งกลอยเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่จะนำมาทำเป็นการถนอมอาหารและการแปรรูปจัดทำเนื้อหาให้สอดคล้องที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องในการดำรงชีวิต สถานศึกษาได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2557) ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้สวาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของผู้เรียนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับปัจจุบันปัญหาที่มุ่งเน้นเนื้อหาและความจำมากกว่ากระบวนการ นักเรียนจะเรียนเพื่อตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ ครูใช้ความสามารถในการสอนเพียงคนเดียว ซึ่งสภาพห้องเรียนที่ครูมีบทบาทมากเกินไปนั้น จะไม่สามารถให้นักเรียนทั้งหมดรู้ได้อย่างดี ทำให้เกิดปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมาด้วย มีการคิดค้นคว้าการจัดทำสื่อหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ นำมาใช้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะในการทำงานให้เหมาะสม (หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2557)

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษา จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างท้องถิ่น สถานศึกษา ชุมชน สังคมโลก การจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนเสริมความรู้ให้ผู้สอนรวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่

ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 : 27)

สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ ในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจถูกต้องรวดเร็ว นั้น จำเป็นต้องนำสื่อการเรียนการสอนหลายอย่างมาใช้สัมพันธ์กันและมีคุณค่าที่จะส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนชนิดหนึ่งเพื่อสร้างความสนใจแต่อีกชนิดหนึ่ง ใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา สื่อการสอนในรูปแบบของสื่อประสมจะผลิตออกมาให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การสอนเป็นการนำเอาสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของวิชามาใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สื่อชนิดนี้คือ เอกสารประกอบการสอน เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอนอย่างหนึ่ง โดยการนำสื่อการสอนหลายชนิดมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบ สื่อแต่ละชนิดจะให้ประสบการณ์การเรียนรู้แตกต่างกันไป จึงจำเป็นต้องอาศัยสื่อหลายชนิดรวมกันซึ่งมีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ในแต่ละเรื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานจะมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก ครูสามารถดำเนินการสอนตามคำแนะนำที่มีในเอกสารประกอบการสอนตามลำดับขั้น ครูไม่จำเป็นต้องทำใหม่หรือทำเพิ่ม สามารถนำไปใช้ได้ทันที หรือกรณีที่ขาดครู ครูคนอื่นก็สามารถสอนแทนได้ โดยใช้เอกสารประกอบการสอนด้วยความมั่นใจและจะทำให้นักเรียนได้รับความรู้เหมือนกัน ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนการสอนอย่างดี (ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ. 2549. : 62 ; อ้างถึงลัดดา สุขปริดี. 2524 : 45)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีข้อจำกัดที่เกิดจากธรรมชาติของเนื้อหา เพื่อให้ นักเรียนได้รับประสบการณ์ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้เอกสารประกอบการสอนเป็นสื่อการสอนในกลุ่มการเรียนและเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงจำเป็นต้องอาศัยเอกสารประกอบการสอนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนซึ่งสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคด้านเวลา ระยะทาง ช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพประกอบต่าง ๆ ที่ชัดเจน จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ดีเพราะเป็นสื่อการสอนที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ในการกระตุ้นความสนใจและเป็นเครื่องมือที่ใช้ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างแท้จริง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. 2553 : 34-37) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สอนได้เหมือนกับการสอนของครูโดยตรง เด็กจะได้รับความรู้จากการเห็นภาพประกอบได้ลึกซึ้ง โดยเอกสารประกอบการสอน เป็นสื่อที่มีคุณภาพและคุณลักษณะที่จะให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น(ชม ภูมิภาค. 2549 : 50) ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเรียนรู้ได้เร็ว

การแก้ปัญหาในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เกิด

ประสิทธิภาพสูงสุดโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาให้เด็กคิด แก้ปัญหา ปลูกฝังทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การทำงานเป็นกลุ่มในการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียน

เอกสารประกอบการสอนช่วยให้ผู้วิจัยเพิ่มพูนความรู้จากเนื้อหาในหลักสูตร ทำให้นักเรียนอ่านคล่อง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนวิชาอื่นต่อไปเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกอย่างย่อมต้องอาศัยการอ่านทั้งสิ้นช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาส ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะผลิตเอกสารประกอบการสอนในบทเรียนขึ้น และได้เลือกเนื้อหาในกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาวิเคราะห์และศึกษาโดยสร้างโครงเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนที่กำหนดในหลักสูตรและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตามความเหมาะสม ทั้งยังเป็นการช่วยลดปัญหาการขาดแคลนเอกสารค้นคว้าของผู้เรียนและการผลิตเอกสารประกอบการสอนโดยใช้ภาพประกอบเรื่องจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินมีความสนใจในการอ่าน

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อสร้างและพัฒนาหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเมื่อใช้เอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.3 เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนสาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม มีความก้าวหน้าหลังเรียนเพิ่มขึ้น

2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม ที่สร้างและพัฒนาขึ้น

3. สมมติฐานของการศึกษา

3.1 สร้างและพัฒนาหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาระงานอาชีพและเทคโนโลยี สารที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาระงานอาชีพและเทคโนโลยี สารที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอน สารที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย มีความก้าวหน้าหลังเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 50

3.4 ความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาระงานอาชีพและเทคโนโลยี สารที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย ที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนสูงใหม่วังทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมือง 3 , เมือง 1 และศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาศรีบุญเรือง 3 จำนวน 14 ห้องเรียนประกอบไปด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนสูงใหม่วังทอง จำนวนนักเรียน 19 คน โรงเรียนบ้านห้วยค้อ จำนวนนักเรียน 10 คน โรงเรียนบ้านบกกโนนเรียง จำนวนนักเรียน 30 คน โรงเรียนบ้านศรีสุขนาถล้อม จำนวนนักเรียน 16 คน โรงเรียนบ้านพร้าว จำนวนนักเรียน 22 คน โรงเรียนบ้านโคกม่วย จำนวนนักเรียน 7 คน โรงเรียนทุ่งโปรงประชาสรรค์ จำนวนนักเรียน 34 คน โรงเรียนหนองบัววิทยายน จำนวน 196 คน โรงเรียนบ้านสันป่าพลวง จำนวน 11 คน รวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งหมด 345 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านโนนสูงใหม่วังทอง อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวนนักเรียน 19 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง(Purposive random Sampling)

4.2 เนื้อหาสาระในการศึกษา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เอกสารประกอบการสอน เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม ดังนี้

- เล่มที่ 1 การทำแป้งกลอยและสีธรรมชาติจากพืช
- เล่มที่ 2 ขนมหัศจรรย์สมุนไพรร
- เล่มที่ 3 ขนมหัศจรรย์กลอยสีรุ้ง
- เล่มที่ 4 ขนมหัศจรรย์แป้งกลอยสมุนไพรร
- เล่มที่ 5 ขนมหัศจรรย์กลอยสมุนไพรร
- เล่มที่ 6 การจัดจำหน่าย การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

3. ระยะเวลาในการทดลอง ระยะเวลาในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2557 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2557

4. ตัวแปรที่ทำการวิจัย

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม

4.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 โดยใช้เอกสารประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหัศจรรย์จากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เอกสารประกอบการสอน หมายถึง เอกสารที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องขนมไทยจากแป้งกลอย สำหรับนักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาของหลักสูตรได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รูปแบบของหนังสือประกอบด้วยการบรรยายความรู้ประกอบรูปภาพสี

2. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน หมายถึง เอกสารประกอบการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องขนมไทยจากแป้งกลอย ที่ผู้ศึกษาได้สร้างและพัฒนาให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้เรียนและทำแบบทดสอบมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำใบงานและใบกิจกรรมหลังกระบวนการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการสอน

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนสูงใหม่วังทองอำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่มีต่อเอกสารประกอบการสอนที่ผู้ศึกษาสร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

1.00 – 1.50	ค่าความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอนน้อยมาก
1.51 – 2.50	ค่าความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอนน้อย
2.51 – 3.50	ค่าความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอนปานกลาง
3.51 – 4.50	ค่าความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอนมาก
4.51 – 5.00	ค่าความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด

4. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดผลการเรียนรู้หลังจากที่ผู้เรียนเรียนจบเนื้อหาในเอกสารประกอบการสอนในบทเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือจบหลักสูตร เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยตอบผิดได้ 0 ตอบถูก ได้ 1

5. ดัชนีประสิทธิผล (The effectiveness Index) หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าของนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอน สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เอกสารประกอบการสอน ที่ผู้วิจัยและพัฒนาขึ้น

6. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนบ้านโนนสูงใหม่วังทอง อำเภอเมือง สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2557 จำนวน 19 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้
เอกสารประกอบการสอนซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นอย่างดี
(บุรุษย์ ศิริมหาสาร. 2545 : 4 ; อ่างถึงโน บุญชม ศรีสะอาด : 2554 : 73) จึงนำมาสร้างสังเคราะห์
เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการสอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
สาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง ขนมไทยจากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม มีดังนี้

- เล่มที่ 1 การทำแป้งกลอยและสีธรรมชาติจากพืช
- เล่มที่ 2 ขนมต้มกลอยสมุนไพร
- เล่มที่ 3 ขนมบัวลอยกลอยสีรุ้ง
- เล่มที่ 4 ขนมถั่วแปบกลอยสมุนไพร
- เล่มที่ 5 ขนมเทียนกลอยสมุนไพร
- เล่มที่ 6 การจัดจำหน่าย การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
โดยใช้เอกสารประกอบการสอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและ
ครอบครัวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง
ขนมไทยจากแป้งกลอย
2. ความพึงพอใจของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เอกสาร
ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1
การดำรงชีวิตและครอบครัว
เรื่อง ขนมไทยจากแป้งกลอย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหอยจากแป้งกลอย ดีขึ้น
2. เอกสารประกอบการสอนช่วยเร้าและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
3. สนับสนุนความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเอกสารประกอบการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองสร้างความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นแนวทางให้ครูได้สื่อที่มีประสิทธิภาพมาช่วยพัฒนาการเรียนการสอน
5. นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้เอกสารประกอบการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ขนมหอยจากแป้งกลอย จำนวน 6 เล่ม
6. เป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากผู้สอนเป็นผู้ประสานเป็นผู้สร้างสถานการณ์ และเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียนในขณะที่เรียน
7. เป็นการกระตุ้นและสร้างเสริมความคิดในการปรับปรุงคุณภาพการสอนโดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้
8. นักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจต่อสื่อและรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้เอกสารประกอบการสอน